

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

Kohtuasi C-61/21 - 1

Kohtuasi C-61/21

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

2. veebruar 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour administrative d'appel de Versailles (Versailles' haldusajade apellatsioonikohus, Prantsusmaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. jaanuar 2021

Apellatsioonkaebuse esitaja:

JP

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

Ministre de la Transition écologique

Premier ministre

[...]

[...] Cour administrative d'appel de Versailles (Versailles' haldusajade apellatsioonikohus, Prantsusmaa)

[...] Täiskogu

20. jaanuari 2021. aasta kohtuistung

29. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus

[...]

Võttes arvesse järgmist menetlust:

Varasem kohtumenetlus

JP palus Tribunal administratif de Cergy-Pontoise'il (Cergy-Pontoise'i halduskohus, Prantsusmaa):

1. tühistada vaikumisi tehtud otsus, millega Val-d'Oise'i prefekt keeldus võtmast meetmeid JP-l keskkonnasaaste tõttu tekkinud terviseprobleemide lahendamiseks;
2. kohustada prefekti kahe nädala jooksul ja 3000 euro suuruse trahvi hoiatusel iga viivitatud päeva eest võtma kõik tema pädevuses olevad meetmed, et lahendada JP terviseprobleemid, mis on seotud õhusaastest tingitud allergiatega, eelkõige parandama klassifitseeritud kätiste tegevuslube nii, et need sisaldaksid asjaomaste õigusaktide kohaldamisalasse kuuluvatele ettevõtjatele kehtivat süstemaatilist kohustust peatada saasteainete heited niipea, kui ilmateade ennustab märkimisväärset piirtasemete ületamise ohtu;
3. kohustada Val-d'Oise'i prefekti ja Prantsuse riiki rakendama kõiki Euroopa Komisjoni soovitusi, mis tulenevad eelkõige komisjoni 15. veebruari 2017. aasta teatest, ning 12 soovitust, mille kontrollikoda andis 2016. aasta jaanuari aruandes;
4. määrata enne otsuse tegemist kaks eksperti, kes mõõdaksid õhusaastet ja selle mõju tuvastatud haigustele; [lk 2]
5. juhul kui eksperte ei määrata, kohustada riiki maksma talle kuus miljonit eurot tervisealase kahju hüvitamiseks ning 15 miljonit eurot mittevaralise, ärevusest põhjustatud, kehalise, esteetilise, füüsilise ja vaimse kahju hüvitamiseks.

Tribunal administratif de Cergy-Pontoise (Cergy-Pontoise'i halduskohus, Prantsusmaa) jättis 12. detsembri 2017. aasta otsusega nr 1510469 need nõuded rahuldamata.

Menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus

Apellatsioonkaebuse ja nelja menetlusedokumendiga, mis on registreeritud 25. aprillil 2018, 16. jaanuaril 2019, 28. mail 2019, 15. jaanuaril 2020 ja 23. septembril 2020, palub JP, keda esindab advokaat Gimalac, Cour administrative d'appel de Versailles'l (Versailles' haldusastme apellatsioonikohtus, Prantsusmaa):

1. halduskohtu otsus tühistada;
2. rahuldada esimeses kohtuastmes esitatud nõuded;
3. mõista riigilt välja 3500 eurot halduskohtumenetluse seadustiku (code de justice administrative) artikli L761-1 alusel.

JP väidab, et:

- riik vastutab õhu kvaliteedi eest keskkonnaseadustiku (code de l'environnement) artikli L220-1 alusel;

- halduskohus otsustas ebaõigesti, et Val-d'Oise'i prefektil ei ole õhusaastet käsitlevate õigusnormide kohaldamisel kaalutusõigust, ehkki tal on eripolitsei volitused ning ta ei ole esitanud tõendeid, et ta on võtnud kõik meetmed, mis tuleb võtta seoses õhusaaste piirväärtuste ületamisega Île-de-France'is või klassifitseeritud käitiste politseijärelevalve valdkonnas;

- saaste piirväärtuste ületamine toob kaasa riigi vastutuse apellatsioonkaebuse esitaja ees tulenevalt Euroopa Liidu 21. mai 2008. aasta direktiiviga kehtestatud kohustustest;

- riigi vastutus tuleneb riigi kohustusest võtta kõik vajalikud meetmed, et kaitsta inimelu;

- võib tekkida ka riigi riskivastutus;

- halduskohus jättis ebaõigesti rahuldamata tema ekspertiisitaotluse;

- seos õhusaaste ja tema tervisliku seisundi vahel ning ärevusest põhjustatud kahju ja teabe puudumisest tingitud kahju olemasolu on tõendatud.

Ministre de la transition écologique et solidaire (keskkonnasäästliku ja solidaarse ülemineku minister) esitas vastuse kaebuse kohta, mis registreeriti 21. märtsil 2019 ning milles ta palus jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Ta leiab, et apellatsioonkaebuses esitatud väited ei ole põhjendatud.

JP-le võimaldati täielikult tasuta õigusabi 25. mai 2018. aasta otsusega.

Võttes arvesse teisi toimikus olevaid dokumente. **[lk 3]**

Võttes arvesse:

- Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni;

- Euroopa Liidu toimimise lepingut;

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu] 21. mai 2008. aasta direktiivi 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta [(ELT 2008, L 152, lk 1)];

- keskkonnaseadustikku (code de l'environnement);

- Euroopa Liidu Kohtu [...] 19. novembri 2014. aasta kohtuotsust [ClientEarth (C-404/13, EU:C:2014:2382),] ja [...] 24. oktoobri 2019. aasta kohtuotsust [komisjon vs. Prantsusmaa (lämmastikdioksiidi piirtasemete ületamine) (C-636/18, EU:C:2019:900)];

- Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 12. juuli 2017. aasta otsust nr 394254 ja 10. juuli 2020. aasta otsust nr 428409;

- halduskohtumenetluse seadustikku.

[...]

Arvestades järgmist:

1. JP on esitanud apellatsioonkaebuse 12. detsembri 2017. aasta kohtuotsuse nr 1510469 peale, millega tribunal administratif de Cergy-Pontoise (Cergy-Pontoise'i halduskohus, Prantsusmaa) jättis rahuldamata tema nõuded tühistada Val-d'Oise'i prefekti vaikimisi tehtud otsus, millega keelduti võtmast meetmeid tema õhusaastega seotud terviseprobleemide lahendamiseks, ja kohustada riiki maksma hüvitist mitmesuguse kahju eest, mis JP arvates on tingitud õhusaastest ja mille suuruseks on hinnatud 21 miljonit eurot.

Vaidluse õiguslik raamistik:

2. Ühelt poolt on [...] direktiivi [2008/50] artiklis 1 sätestatud: „Käesoleva direktiiviga sätestatakse meetmed, mille eesmärgid on järgmised: 1. välisõhu kvaliteedi eesmärkide määramine ja püstitamine, et vältida, ära hoida või vähendada kahjulikku mõju inimeste tervisele ja kogu keskkonnale; [...]“. Direktiivi artiklis 4 on sätestatud: „Liikmesriigid määravad piirkonnad ja linnastud kogu oma territooriumil. Õhukvaliteedi hindamist ja õhukvaliteedi juhtimist tehakse kõigis piirkondades ja linnastutes.“ Direktiivi artikli 13 lõikes 1 on sätestatud: „Liikmesriigid tagavad, et kõigis nende piirkondades ja linnastutes ei ületaks vääveldioksiidi, PM₁₀, plii ja süsinikmonooksiidi tasemed välisõhus XI lisas määratud piirtasemeid. / Lämmastikdioksiidi ja benseeni suhtes XI lisas määratud piirtasemeid ei tohi ületada alates selles lisas märgitud tähtpäevadest. [...]“. [lk 4]

3. Teiselt poolt [...] on [...] direktiivi [2008/50] artikli 23 [lõikes 1] sätestatud: „Kui teatud piirkondades või linnastutes saasteainete tase välisõhus ületab mõnda piirtaset või sihtväärtust või mõnda asjakohast lubatud ületamismäära, peavad liikmesriigid tagama, et nende piirkondade ja linnastute jaoks on koostatud õhukvaliteedi kavad vastavate XI ja XIV lisas sätestatud piirtaseme või sihtväärtuse saavutamiseks. / Juhul kui ületatakse piirtasemeid, mille saavutamise tähtpäev on juba möödunud, esitatakse õhukvaliteedi kavades asjakohased meetmed, nii et saavutamata jätmise ajavahemik jääks võimalikult lühikeseks. Õhukvaliteedi kavadesse võidakse kaasata ka erimeetmed, mille eesmärk on kaitsta elanikkonna tundlikke rühmi, sealhulgas lapsi. / Kõnealused õhukvaliteedi kavad peavad sisaldama vähemalt XV lisa A jaos loetletud teavet ja võivad sisaldada artikli 24 kohaseid meetmeid. Kõnealused kavad tuleb edastada komisjonile viivitamata, kuid mitte hiljem kui kaks aastat pärast selle aasta lõppu, millal ületamist esimest korda täheldati. [...]“

4. Apellatsioonkaebuses esitatud kahju hüvitamise nõuete toetuseks väidab JP eelkõige, et tema tervisele on tekitatud kahju, mille põhjus on välisõhu kvaliteedi halvenemine Île-de-France'i piirkonnas, kus ta elab. Kuna ta leiab, et välisõhu kvaliteedi halvenemise põhjus on omakorda see, et Prantsuse ametiasutused ei ole täitnud kohustusi, mis tulenevad neile [...] direktiivi 2008/50 sätetest, mida on tsiteeritud eelnevalt punktides 2[...] ja 3 [...], tugineb JP sellest tulenevalt riigi vastutusele, et saada hüvitist nimetatud tervisekahjustuse eest.

Seoses JP apellatsioonkaebusega tekkinud tõsine raskus Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel:

5. JP esitatud kahju hüvitamise nõuete lahendamiseks on vaja täpsustada direktiivi 2008/50[...] artikli 13 lõike 1 ja artikli 23 lõike 1 sätete ulatust seoses füüsiliste isikute õigusega tervisekahjustuste hüvitamisele juhul, kui Euroopa Liidu liikmesriik on piisavalt selgelt rikkunud nimetatud sätetest tulenevaid kohustusi.

6. See käesolevas kohtuasjas otsuse tegemiseks oluline küsimus tekitab tõsiseid raskusi liidu õiguse tõlgendamisel. Sellest tulenevalt on tarvis esitada see küsimus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel Euroopa Liidu Kohtule ning peatada JP apellatsioonkaebuse menetlus kuni otsuse tegemiseni nimetatud kohtu poolt.

OTSUS

Artikkel 1: JP apellatsioonkaebuse menetlus peatatakse seniks, kuni Euroopa Liidu Kohus on teinud otsuse järgmiste küsimuste kohta:

1) Kas kohaldatavaid Euroopa Liidu õiguse norme, mis sisalduvad 21. mai 2008. aasta direktiivi 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta [(ELT 2008, L 152, lk 1)] artikli 13 lõikes 1 ja artikli 23 lõikes 1, tuleb tõlgendada nii, et juhul kui Euroopa Liidu liikmesriik on piisavalt selgelt rikkunud kõnealusest direktiivist tulenevaid kohustusi, annavad need normid füüsilistele isikutele õiguse saada asjaomaselt liikmesriigilt hüvitist tervisele tekitatud kahju eest, millel on otsene põhjuslik seos õhukvaliteedi halvenemisega? **[lk 5]**

2) Kui eespool nimetatud sätted võivad tõepoolest anda õiguse saada hüvitist tervisele tekitatud kahju eest, siis millistest tingimustest sõltub selle õiguse tekkimine, võttes eelkõige arvesse kuupäeva, millest alates tuleb liikmesriigi kõnealuse rikkumise olemasolu hinnata?

[...]